

OTV a întrecut TVR!

Capital pg. 15

X

Măsurătorile de audiență ale posturilor de televiziune au reliefat în luna iulie un fapt aproape comic: televiziunea lui Dan Diaconescu a avut o medie zilnică de audiență mai bună decât postul public de televiziune. Trecem peste faptul că TVR a fost depășită la audiență și de o televiziune de nișă, cum e RealitateaTV. Postul care primește bani și din abonamente, și din publicitate, dar și de la bugetul statului, postul care are vreo 2-3.000 de salariați nu reușește să ocupe decât locul șase în clasaamentul audiențelor. Puține sunt locurile în care banul public este cheltuit cu o eficiență mai mică decât la TVR. Cum s-ar justifica o astfel de audiență obținută cu niște cheltuieli imense? Ar fi vorba de niște minunate emisiuni educative care îi determină pe tineri să renunțe la droguri și pe cei beți să nu-și mai bată nevestele? Ei, as! Nici vorbă de așa ceva. Și cei din TVR aleargă după audiență prin metode oarecum similare cu cele ale

posturilor comerciale. Doar că nu reușesc să o obțină. E vorba de un management defectuos? Cu siguranță. Atunci când prăvălia nu merge, primul vinovat e cel care o conduce. Și dacă nu merge, iar OTV a devenit mai urmărit decât TVR, este îngrijorat proprietarul, adică statul? Nici vorbă. Așa cum statul nu era îngrijorat nici când celelalte companii pe care le avea în proprietate, moștenite de pe vremea comunismului, deveniseră adevărate găuri negre; intrau bani cu sacul și nu mai ieșea nimic. Această situație se menținea până la privatizare.

Întrebarea mea este: de ce avem nevoie de un post public de televiziune? Ce-i trebuie statului o televiziune? Ce mesaje are de transmis Guvernul, Parlamentul sau Președinția și nu se poate face acest lucru prin posturile private? Ideea de a menține proprietatea statului în domeniul media este un moft cauzat și de un blocaj mental: cum, statul să nu mai dețină o televiziune? Așa era și pe vremea

când a început privatizarea: fie că erau producători de cuie, ouă sau televizoare, toți se considerau strategici și, în consecință, n-ar trebui privatizați, să nu cadă în mâna te miri cui. S-au privatizat și economia merge înainte, bine, mersi.

Așa este și cu televiziunea. De ce are nevoie statul de o agenție de știri, despre care aproape că nu-și mai amintește nimeni și nici nu mai știe cum se numește? De ce are nevoie statul de un post de radio? Argumentul că și alte țări au așa ceva nu stă în picioare. Acesta nu poate fi un argument. În America, cea mai avansată democrație, guvernul funcționează bine și fără televiziune și fără post de radio public. Sigur, nu-mi fac iluzia că o astfel de idee ar putea avea aderență. E mult mai ușor să lăsăm să fie tocate sute sau mii de miliarde de lei vechi pentru a menține niște structuri media ineficiente și depășite clar de concurență. De ce permitem? Așa, pentru că și alții au... ■

Radio Europa liberă

A fost un drum pe care l-am parcurs împreună către libertate. Libertatea cuvântului, a presei, a fiecăruia dintre noi. Un drum pe care l-am făcut împreună peste cincizeci de ani. Ca cel mai sublim exercițiu către democrație. „Europa liberă” a fost călăuza care ne-a condus din întunericul peșterii comuniste spre lumină. Și care ne-a ajutat să ne obișnuim cu normalitatea. Vocile acestui post înseamnă identități puternice care au făcut istoria demnității noastre. Vocile acestui post înseamnă o lecție de verticalitate și profesionalism. O lecție vitală pentru ceea ce sintem, cit sintem, astăzi. Vocile acestui post înseamnă sacrificiu, luptă permanentă cu tentaculele Securității, cu un sistem halucinant de denigrare permanentă, cu moartea. Înseamnă kilometri de bandă audio și de zbuclum. RADIO EUROPA LIBERĂ este un fel de a fi. Este calea noastră către identitatea națională. Înseamnă cultivarea fără încetare a limbii române. A culturii române. A valorilor ei. De la 1 august, Secția română nu mai emite. Straniu. Nu se mai aude „Aici, Radio Europa liberă”. Astăzi, adevărul se poate rosti, se poate scrie. Fundamental este, însă, CUM se face acest lucru. Cum este gestionat accesul la informație și cum este împachetată aceasta. Cum se poate atenua manipularea. Or, profesionalismul celor de la acest post de radio se regăsește greu în presa noastră, în audio-vizual. Ispitele ce îndepărtează de la deontologie sînt tot mai perverse,

mai năucitoare într-o lume dedată consumului și zerourilor multe, multe. Forța exercițiului zilnic de onestitate a fost alimentat de tradiția postului. Asta a așezat stacheta foarte sus și după 1989. Cei care au lucrat la Europa liberă și după mutarea de la München, la Praga au parcurs o școală imbatabilă pentru profesliunea de jurnalist european. De aceea cred că mai era nevoie de secția în limba română. Pentru a asculta și a înțelege care este știrea unei zile, de pildă, dincolo de hățșurile unei politici sălbatice. Pentru a învăța să ne prețuim limba. Pentru a nu uita de unde venim. Pentru igiena noastră de cetățeni. Chiar izbucnirile de bucurie că nu mai emite Secția română arată că mai aveam nevoie de astfel de reper.

Zilele acestea s-a prăpădit Alexandr Soljenițin. Să fie o simplă coincidență? Lacrimile ce curg pe obraji la despărțire rostogolesc către istorie recunoașterea noastră în fața exemplarității unor destine. Memoria noastră le înmagazinează. Că mărturisim sau nu, dincolo de vanități modelele sînt clare fie și prin atitudinile resentimentare pe care le provoacă. Nu a existat ceva mai deformant pentru noi ca experiența comunistă. Monica Lovinescu și Virgil Ierunca sînt doar două dintre „vocile” care nu ne-au lăsat captivi umilinelor. Gratiudinea noastră face parte din obligația pe care o avem față de memoria noastră. Radio Europa liberă va face să vibreze în noi, în continuare, conștiința de sine. Lecția acestui post ne va ajuta, mereu, să alegem bobul de neghină. (M.C)

Radio Europa liberă

Stilul telegrafic

Rodica Anu

PĂCATELE LIMBII

Revista Literară pg. 15

F TOT MAI răspândit, în mass-media, tiparul de construcție care omite elementele de legătură sau mărcile de flexiune, juxtapunând pur și simplu cuvintele. Această manieră de exprimare, numită uneori „stil telegrafic”, prin analogie cu tendința utilitară de reducere a uneltelor gramaticale (mai ales prepoziții) din telegrame, a fost explicată prin influența stilului administrativ, a tabelor și a listelor. Cel mai adesea, structurile juxtapuse apar în formulele de identificare a persoanelor prin funcție sau ocupație - urmînd, astfel, un model deja existent în nomenclatoarele profesionale: *acordor plane, administrator editură, agent curățenie, anchetator poliție, antrenor cabaline, artist circ* etc. (*Nomenclator de meserii*, litera A, sarco.go.ro). Modelul s-a extins ușor de la formulele cu sens general la cele individualizate, în care locul de activitate e perfect identificat. În cursul monitorizărilor lingvistice realizate pentru Consiliul Național al Audiovizualului (rezultatele se găsesc pe site-ul www.cna.ro), s-a constatat că astfel de formule apar nu numai în scris (în titlurile sau crawlurile de pe ecran), ci și în prezentările orale ale redactorilor de televiziune. De cele mai multe ori, formulele indică, eliptic, o relație între funcția persoanei și instituția în care aceasta și-o exercită: „Anca Oprea, *director Grădina Zoologică*” (Realitatea TV, 4.XII), „*președinte Autoritatea Națională pentru Protecția Familiei*” (TVR 2, 21.11.2007, titraj); „*președinte Patronatul Național al Viei și al Vinului*” (TVR 2, 21.11.2007, titraj); „*secretar Patriarhia României*” (TVR 2, 28.XI) etc. În mod normal, relația respectivă ar trebui indicată prin genitiv sau prin prepoziția *la*. Tiparul „denumire de profesie” cuprinde și grupuri în care relațiile s-ar fi exprimat în mod normal prin prepozițiile *de* sau *în*: „*creator moda*” (Prima TV, 22.V.2008); „*specialist protecție împotriva incendiilor*” (Pro TV, 8.V.2008).

Tiparul a fost ironizat de George Pruteanu, într-o tabletă mai veche, plină de umor prin imitarea procedurii („stil berc”) și reducerea sa la absurd: „Văzut timp urmă document oficial Cotroceni antet «Cabinet președinte». Pus întrebare de ce cabinet președinte și nu «cabinetul președintelui», cum pretind gramatică logică stil. Răspuns nu *priorit*...

dar bănuie Cotroceni realizat economie litere buget austeritate. Văzut apoi document oficial ieșit Palat Victorie cu antet: «Cabinet ministru». Nu mai întreb de ce cabinet ministru, și nu cabinetul ministrului; știut răspuns: mla consum litere” (*Telegrafismul*, 20-5.IV.1997).

Procedeul a devenit o manieră stilistică „oficială”, dar este favorizat și de tendința actuală de utilizare masivă a unor cuvinte invariabile - împrumuturi recente neadaptate, sigle - juxtapuse pur și simplu regentului lor: *politica UE, guvern kamikaze* etc. Siglele sînt mai acceptabile în asemenea construcții, pentru că ele presupun o diferență între scriere și oralitate (în care pot fi nu doar pronunțate ca atare, ci și transpuse în cuvinte întregi: secvența *decizia BNR* ar putea fi citită și „decizia Băncii Naționale a României”).

În prezentările posturilor de televiziune, formulele capătă adesea un aspect destul de straniu, pentru că îmbină tiparul generalizant (specific substantivelor nearticulate - *director firmă*) cu o anume individualizare nedefinită: abrevierea din exemplul „Dan Zmeu, *reprezentant firmă de construcții*” (TVR 2, 10.XII.2007) ar putea fi „tradusă” ca: „director al unei firme de construcții”. Construcția nefirească are o cauză extralingvistică, fiind provocată de regulile care cer ca anumite firme să nu fie pomenite, pentru a nu li se face o ipotetică publicitate mascată. La asemenea reguli se referă, de pildă, pe un blog, profesioniștii care ironizează o etichetă de prezentare a unui coleg, la un post de televiziune: „Citesc la colegul meu Marius despre întîmplarea lui Sorin Tudor la Antena 3. Adică despre faptul că a fost «titrat» ca *Reprezentant firmă analizează trafic internet*” (dragosdehelean.ro). Formula în discuție e vagă și ridicolă prin acumularea juxtapunerilor: între toate cuvintele sale ar fi trebuit să se afle elemente de legătură. Juxtapunerea extremă dă impresia de folosire stângace a unei limbi române insuficient cunoscute, cu speranța că din acumularea formelor de dicționar va rezulta oricum un sens global. De altfel, la răspîndirea actuală a acestor formule e foarte posibil să contribuie un model birocratic internațional și în particular tiparul sintactic al unor construcții din engleză (cu inevitabile diferențe de topică, dar cu posibilitatea juxtapunerii).

Și alte formule realizează trepte succesive de juxtapunere, lipsind mai multe elemente de legătură: „*lider sindical mineri Valea Jiului*” (Antena 3, 2.XII.2007); „*reprezentant casă pariuri*” (Prima TV, 21.V.2008); „*purtător cuvînt Poliția Capitalei*” (Realitatea TV, 14.V.2008).

Cele mai strănii sînt extinderile acestui tipar „instituțional”, în situații în care identificarea unei persoane se face prin raportare nu la o instituție, ci la un alt individ - „*Soră seropozitivă*” (Antena 1, 5.XII.2007) sau „*rudă victimă*” (Antena 1, 6.V). Iritante, involuntar comice și uneori ambigue sînt

Continuare
→

Continuare

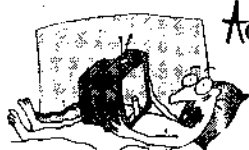
situațiile în care renunțarea la cuvântul de legătură intervine într-o formulă curentă, de uz cotidian: „Marilena Cojocaru, iubitoare animale” (TVR 2, 17.X.2007, titraj), sau „profesoară română” (TVR 1, 13.V.2008). Posibilele justificări (constrângeri tehnice, economie de spațiu) sînt greu de admis. ■

Cotidianul #24 TVR 3 stărnește cablistii

Noul canal al televiziunii publice, TVR 3, centrat însă pe interesul regional, se va lansa pe 1 octombrie, cu o investiție de 480.000 de euro, a declarat pentru MEDIAFAX coordonatorul proiectului, Mura Frânculescu. Acesta urmează să fie retransmis în regim „must carry”, mai spune aceasta. Răsvan Popescu, președintele CNA, a confirmat faptul că TVR 3 va intra în categoria „must carry”, însă CNA va analiza în ședință acest aspect. Pe de altă parte, Radu Petric, președintele Asociației de Comunicații prin Cablu (ACC), spune că obligarea cablistilor să introducă TVR 3 presupune scoaterea unui alt post din pachetul de bază. Potrivit legislației, 25% dintre televiziunile retransmise de un operator de cablu sunt obligatorii. „În prezent, cota de programe care intră în «must carry» este chiar excesivă”, a continuat Petric.

Ginx TV, postul de jocuri, se lansează în România Cotidianul #24

Lansat cu o investiție de două milioane de euro, Ginx TV, singura televiziune axată pe jocurile video din România, este disponibilă, din luna august, abonaților platformei digitale Boom TV, se arată într-un comunicat. Grila televiziunii este destinată atât jucătorilor ocazionali, cât și împătimitilor, anunță reprezentanții canalului. „La nivel mondial, industria jocurilor video a depășit, la sfârșitul anului 2007, industria muzicală. Această evoluție confirmă o schimbare de preferințe și în gusturile a mare parte dintre consumatorii de televiziune, iar noi ne dorim să fim primii care țin seama de acest lucru”, spune Irina Cluve, director de marketing Boom TV.

Academia Catavencu #10

Irampa și ecranul

★ Episodul 209 a purtat titlul „Clarvăzătoarea scoțiană Debra Luca a localizat, cu o precizie de 1 km, cadavrul Elodiei”, iar mai jos, pe ecran, scria că „Urmează căutările Elodiei cu câini și filmări subacvatice”. Ce-i drept, în studio erau un câine mare și un pui cu care se jucau invitații, dar asta nu m-a lămurit: dacă respectiva clarvăzătoare e scoțiană, n-ar fi fost normal să o cheme MacLuca sau McLuca?

★ De parcă n-ar fi lumea întreagă invadată de chinezării, mulți se simt acum obligați ca, în cinstea Olimpiadei, să ne umple de China. Sîmbătă noaptea am nimerit pe Fashion TV, unde, normal, se prezenta modă. Tot normal, modă chinezească! Am avut o ușoară senzație de déjà-vu, dar mi-am alungat-o: sigur au și chinezii mari designeri și case de modă: Bior, Karl Lagerfeld, Guccy, Channel, Brada, Arnani, Dolce&Cabana sau Verzace.

★ Spuneam că în ultimele zile ne-au invadat emisiunile de sezon olimpic, cu temă chinezească. În contextul ăsta am tot respectul pentru cei de la B1 TV, care înoată singuri împotriva curentului: duminică dimineață, la zece și ceva, pe micul ecran se difuza un fel de talk-show, iar în spatele invitaților erau mulți copii strînși în jurul unui brad de Crăciun!

★ Încă sîntem cu un pas în urma occidentalilor: televiziunile noastre ne sfătuiesc doar așa, în general, să evităm abuzul de grăsimi, sare, zahăr etc. și să ne alimentăm rațional. Pe Fashion TV am prins un spot în franceză cu sfatul concret „Pentru sănătatea dumneavoastră, mîncăți cel puțin cinci fructe sau legume pe zi”. Explicit, la obiect, dar cred că, totuși, la noi va fi nevoie de detalii suplimentare, fiindcă unii sigur vor consuma cinci căței de

usturoi la ciorba de burtă sau la ceața de porc, iar alții vor prefera să bea cinci ciorchini de struguri sau cinci prune.

★ Duminică dimineață mă uitam la TVR 1, unde era în direct un meci de polo între Croația și Italia, parcă. Mă mir că sportul ăsta n-a prea prins la noi, mai ales în ultima vreme, de cînd cu inundațiile: cred că mai ușor întreții un bazin cu apă decît un stadion cu gazon. În plus, la fotbal nu veți auzi niciodată că „atacantul a trecut lejer pe sub apărarea adversă”, iar jucătorii nu trebuie musai să aștepte pauza dacă îi trece treaba mică. Oare ce simte poloistul care se apropie cu mingea de poarta adversă și vede că pe linia de fund apă e galbenă?

★ Mai am o întrebare legată tot de polo, acest sport care pe mine mă fascinează: știu că la sfârșitul meciurilor de fotbal mai importante, între echipe mai cu posibilități materiale, jucătorii fac schimb de tricouri pe teren. La polo e tot așa? Dacă da, atunci ce-și schimbă ei: căștile? Doar nu cumva slipurile?

★ De obicei, duminică dimineață, multe posturi de televiziune românești bagă emisiuni de arhitectură, de design interior, amenajări – chestii dintr-astea. Poate nu știți, dar și OTV are emisiunea *O casă de vis*, deși mi s-ar fi părut mai normal să se cheme *O garsonieră de vis*. Am urmărit bucăți din ultima ediție și m-am mirat tare: n-am văzut benzi pe care să scrie „Senzational! Finisări exterioare rezis-

Continuare

tente la ploaie!" sau „Exclusiv! În câteva momente veți afla adevărul despre aplicarea tencuielii la colțuri!”.

★ Pe Realitatea TV s-a tot repetat o știre care spune că pe 8 a VIII-a 2008, ziua deschiderii Jocurilor Olimpice, în China s-au înregistrat 314.000 de căsătorii, că angajații de la Starea Civilă a trebuit să execute ore suplimentare etc. Am fost impresionat, dar adevărul e că, să recunoaștem, China oferă și condiții prielnice pentru astfel de recorduri. Păi, să vedem: la ce populație există, n-a fost greu să se adune juma' de milion de miri/mirese; invitații au la dispoziție tot orezul din lume, ca să arunce pe însurăței. Formații de muzică sau măcar niște calculatoare cu mp3-uri în ele găsești la orice colț. Mai interesante mi se

par evenimentele colaterale. Gîndiți-vă: chinezii puteau lejer ca, pe lângă prima zi a Jocurilor Olimpice, să transmită la televizor și prima noapte a Jocurilor Olimpice. Peste nouă luni, va veni rîndul moașelor să execute ore suplimentare. În plus, gazdele jocurilor puteau să introducă o nouă disciplină olimpică: aruncarea cu buchetul miresei.

★ Din ciclul traducerilor mai mult transpirate decît inspirate, ca să nu zic stupide. Film pe TVR 1. Zice un copil că a primit un „Swiss army knife”, iar traducătorul înfige, hotărît, nuca în perete: „Cuțit militar suedez”. Știe toată lumea, cred că și Iliescu știe: „Swiss” vine din Elveția, n-are nici o treabă cu Suedia, deci cuțitul era elvețian toată ziua. Suedeze erau bitter-ul, bufetul și blondele de la mare.

★ Sergiu Nicolaescu, ca maestru analist de ceremonii, își dădea cam așa cu părerea despre festivitatea de deschidere de la Beijing: „Așa ceva nu se poate face decît într-un regim comunist”. Pe urmă, gagiul a devenit brusc nostalgic, gîndindu-se la filmele lui de altădată: „Astăzi nu aș mai putea să fac scenele pe care le făceam atunci. Păi, de cînd armata nu mai este obligatorie, cum să strîngi zece mii de oameni la o filmare?!”. Nu te-ai gîndit rău, măi nemuritorule! Mai ales că în comunism, oricît de puțină atenție ai fi dat aspectelor comerciale, puteai avea și succes de casă. Păi, îi aduceai cu clasa sau cu unitatea militară la cinema și scoteai banul pe superproducție.